

Izmjene zakona iz područja ugostiteljstva i turizma

Darko Marečić, dipl. iur.

Zbog ublažavanja gospodarskih poremećaja i omogućavanja pružateljima ugostiteljskih usluga i usluga u turizmu lakšeg premošćivanja razdoblja smanjenja gospodarske aktivnosti uzrokovanih širenjem epidemije bolesti COVID-19, Hrvatski sabor donio je po hitnom postupku izmjene i dopune zakona iz područja ugostiteljstva i turizma. Koje bitne novine donose novele ovih zakona, pišemo u nastavku članka.

1. Uvod

S obzirom na izvanrednu situaciju vezano uz epidemiju bolesti COVID-19 uzrokovane virusom SARS-CoV-2 na području Republike Hrvatske, za vrijeme trajanja tih posebnih okolnosti bilo je nužno drugačije urediti pružanje određenih ugostiteljskih usluga i usluga u turizmu, produžiti rokove propisane zakonom, a sve to kako bi se administrativno i financijski rasteretilo pružatelje ugostiteljskih usluga i usluga u turizmu, olakšalo premošćivanje razdoblja smanjenja aktivnosti u sektoru ugostiteljstva i turizma za vrijeme trajanja posebnih okolnosti te na taj način očuvala likvidnost i radna mjesta, a nakon prestanka posebnih okolnosti olakšao početak poduzetničke aktivnosti u sektorima ugostiteljstva i turizma.

Iz tih razloga, Hrvatski sabor donio je 7.4.2020. po hitnom postupku izmjene i dopune Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti i Zakona o pružanju usluga u turizmu te dopune Zakona o turističkoj pristojbi i Zakona o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma. Izmjene i dopune navedenih zakona objavljene su u Nar. nov., br. 42/20., a stupile su na snagu 8.4.2020. Nema dvojbe da će novele zakona omogućiti da se u izvanrednoj situaciji na efikasan i brz način ublaži gospodarska šteta uzrokovana pandemijom bolesti COVID-19 u sektoru ugostiteljstva i turizma.

U nastavku članka dajemo prikaz bitnih novina svakog od navedenih novela zakona.

2. Izmjene i dopune Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti

2.1. Općenito o načinu i uvjetima obavljanja ugostiteljske djelatnosti

Način i uvjeti pod kojima pravne i fizičke osobe mogu obavljati ugostiteljsku djelatnost uređena je Zakonom o ugostiteljskoj djelatnosti (Nar. nov., br. 85/15., 121/16., 99/18., 25/19., 32/20., u nastavku: ZUD'15). Ugostiteljska djelatnost u smislu tog Zakona je pripre-

manje i usluživanje, jela, pića i napitaka i pružanje usluga smještaja, kao i pripremanje jela, pića i napitaka za potrošnju na drugom mjestu sa ili bez usluživanja i opskrba tim jelima, pićima i napitcima (tzv. catering). Koje se usluge pripremanja i usluživanja hrane te pružanja usluga smještaja i uz koje uvjete ne smatraju ugostiteljskom djelatnosti, navedeno je u čl.6. Zakona. Ugostiteljsku djelatnost mogu obavljati ugostitelji (trgovačka društva, zadruge i obrtnici registrirani za djelatnost ugostiteljstva), a pod uvjetima propisanim za ugostitelje, pravne osobe i obrtnici taksativno navedeni u čl.5. Zakona. Pod uvjetima propisanim ovim Zakonom, pojedine ugostiteljske usluge mogu pružati i druge pravne osobe i obrtnici, te građani. Ugostiteljska djelatnost obavlja se u ugostiteljskim objektima, koji se razvrstavaju u skupine, a unutar skupine u vrste, od kojih se pojedine vrste ugostiteljskih objekata za smještaj kategoriziraju. Ugostitelj može obavljati ugostiteljsku djelatnost u jednoj, a iznimno u dvije vrste ugostiteljskog objekta, uz uvjet da od nadležnog upravnog tijela i to: za ugostiteljske objekte iz skupine Hoteli, za vrste hotela i vrste čije se kategorije označavaju zvjezdicama i iz skupine Kampovi, za vrste kampova koji se kategoriziraju - Ministarstva turizma (u nastavku: Ministarstvo), a za ostale ugostiteljske objekte -upravnog tijela u Gradu Zagrebu odnosno u županiji nadležnog za ugostiteljstvo, ishodi rješenje o tome da su ispunjeni minimalni uvjeti propisani za vrstu ili/i za vrstu i kategoriju (ako se objekt kategorizira). Građani mogu pružati ugostiteljske usluge u domaćinstvu kao i ugostiteljske usluge na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu (u nastavku: OPG) ako od upravnog tijela u Gradu Zagrebu odnosno županiji nadležnog za ugostiteljstvo, ishodi rješenje o odobrenju za pružanje tih usluga. Inspekcijski nadzor nad provedbom ovog Zakona provode turistički inspektori Državnog inspektorata.

2.2. Koje su bitne novine u novelama Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti

Prije svega, treba reći da je u svrhu osiguravanja zaštite zdravlja i života ljudi na području Republike Hrvatske te suzbijanja širenja pandemije bolesti COVID-19 uzrokovane koronavirusom, Hrvatski sabor

po hitnom postupku donio Zakon o dopuni Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti (Nar. nov., br. 32/20) koji je stupio na snagu 20.3.2020. Tim Zakonom dopunjen je ZUD'15 odredbom čl. 9a. kojim se daje ovlast Stožeru civilne zaštite Republike Hrvatske da može, svojom odlukom privremeno urediti ili zabraniti rad bilo svih ili pojedinih skupina i/ili vrsta ugostiteljskih objekata ili ograničiti radno vrijeme pojedinih ili svih skupina i/ili vrsta ugostiteljskih objekata propisanih odredbom čl. 9. Zakona te pružatelja ugostiteljskih usluga na OPG-u na cijelom ili pojedinom području Republike Hrvatske, u uvjetima posebnih okolnosti. Odredbom istog članka definiraju se "posebne okolnosti" kao događaj ili određeno stanje koje se nije moglo predvidjeti i na koje se nije moglo utjecati, a koje ugrožava život i zdravlje građana, imovinu veće vrijednosti, znatno narušava okoliš, narušava gospodarska aktivnost ili uzrokuje znatna gospodarska šteta.

Podsjećamo da je Stožer civilne zaštite Republike Hrvatske već donio Odluku o mjerama ograničavanja društvenih okupljanja, rada u trgovini, uslužnih djelatnosti i održavanja sportskih kulturnih događaja (Nar. nov., br. 32/20) koja je stupila na snagu 19.3.2020. kojom je na rok od 30 dana od dana stupanja na snagu Odluke (do 17.4.2020.), uz mogućnost daljnjeg produženja roka važenja, obustavio rad ugostiteljskih objekata svih kategorija (skupina i vrsta) uz izuzetak usluge pripreme i dostave hrane (catering usluga) i usluge smještaja.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti (Nar. nov., br. 42/20., u nastavku: novele ZUD-a):

- produžuje se rok važenja privremenih rješenja za ugostiteljske objekte te objekte u domaćinstvu i na OPG-u koji se nalaze u građevini za koju je u roku podnesen zahtjev za legalizaciju, kao i privremenih rješenja Ministarstva o početku obavljanja ugostiteljske djelatnosti za koje nije proveden postupak kategorizacije;
- odgađa se postupak provođenja rekategorizacije ugostiteljskih objekata iz skupine Hoteli i Kampovi čije se kategorije označavaju zvjezdicama koje Ministarstvo provodi po službenoj dužnosti svake 4 godine, te produžuje rok za usklađivanje rješenja o odobrenju pružanja ugostiteljskih usluga u domaćinstvu ishodanih prije 1.9.2007.;
- propisuju se da ugostitelji te građani koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i na OPG-u, u uvjetima posebnih okolnosti mogu pružati samo pojedine od usluge utvrđenih rješenjem nadležnog upravnog tijela, kao i da ministar turizma pravilnikom može propisati odstupanje od pojedinih minimalnih uvjeta ili/i uvjeta kategorije propisanih za ugostiteljske objekte i objekte iznajmljivača, dok traju posebni uvjeti.

Pored navedenih izmjena i dopuna, a u svrhu usklađivanja sa Zakonom o trgovačkim društvima (Nar. nov., br. 152/11-proč. do 40/19, u nastavku: ZTD) u odredbama ZUD-a briše se "trgovac pojedinac" kao fizička osoba koja može obavljati ugostiteljsku djelatnost, budući da Zakon o trgovačkim društvima više ne predviđa oblik poslovanja - trgovac pojedinac.

2.3. Posebno o pojedinim novelama ZUD-a

2.3.1. Produženje roka važenja privremenih rješenja

Odredbama ZUD'15-a propisano je da, ukoliko je za zgradu u kojoj će se obavljati ugostiteljska djelatnost odnosno pružati ugostiteljske usluge u domaćinstvu i na OPG-u, u roku podnesen zahtjev za pokretanje postupka ozakonjenja nezakonito izgrađene građevine nad-

ležnom upravnom tijelu za izdavanje rješenja o izvedenom stanju sukladno Zakonu o postupanju s nezakonito izgrađenim zgradama (Nar. nov., br. 96/12., 143/13., 65/17. i 14/19.), upravno tijelo nadležno za izdavanje rješenja o ispunjavanju propisanih uvjeta za ugostiteljski objekt odnosno objekt u domaćinstvu i na OPG-u, ukoliko objekt ispunjava propisane minimalne uvjete za određenu vrstu ili i/uvjete za određenu kategoriju, izdat će podnositelju zahtjeva - ugostitelju, privremeno rješenje o obavljanju ugostiteljske djelatnosti u nekoj od vrsta ugostiteljskog objekta, a podnositelju zahtjeva - iznajmljivaču odnosno nositelju i/ili članu OPG-a, privremeno rješenje o odobrenju za pružanje ugostiteljskih usluga u domaćinstvu odnosno na OPG-u, do izvršnosti rješenja kojim će se odlučiti o zahtjevu za donošenje rješenja o izvedenom stanju, a najdulje do 31.12.2020.

ističemo...

Novelom ZUD-a produžuje se rok važenja privremenih rješenja o obavljanju ugostiteljske djelatnosti, kao i privremenih rješenja o odobrenju pružanja ugostiteljskih usluga u domaćinstvu te na OPG-u, onim ugostiteljima odnosno iznajmljivačima i nositeljima OPG-a koji su nadležnom tijelu u propisanom roku podnijeli zahtjev za pokretanje postupka ozakonjenja nezakonito izgrađene građevine, do izvršnosti rješenja o izvedenom stanju, **a najdulje do 31.12.2021.**

Ugostitelji, iznajmljivači i nositelji ili članovi OPG-a koji na dan stupanja na snagu novele ZUD-a tj. 8.4.2020. obavljaju ugostiteljsku djelatnost, odnosno pružaju ugostiteljske usluge temeljem privremenih rješenja, temeljem tih rješenja **nastavljaju obavljati ugostiteljsku djelatnost odnosno pružati ugostiteljsku uslugu najdulje do 31.12.2021.**

Novelom ZUD-a propisano je i da ugostitelji koji su ishodili privremeno rješenje Ministarstva turizma (u nastavku: Ministarstvo) za početak obavljanja ugostiteljske djelatnosti u ugostiteljskom objektu iz skupine Hoteli za vrste hoteli i vrste kojih se kategorije označavaju zvjezdicama i skupine Kampovi, za vrste kampova koji se kategoriziraju, a za koji još nije ishodeno rješenje o kategorizaciji, **temeljem tog rješenja mogu nastaviti s obavljanjem ugostiteljske djelatnosti najdulje do isteka roka godinu dana nakon prestanka posebnih okolnosti.** (umjesto, do isteka godine dana od dana izvršnosti privremenog rješenja, kao što je to bilo propisano čl. 21.st.3. ZUD'15-a.)

2.3.2. Odgađanje postupka rekategorizacije ugostiteljskih objekata za smještaj koje provodi Ministarstvo po službenoj dužnosti

Sukladno čl. 22. st. 1. ZUD'15-a, Ministarstvo po službenoj dužnosti provodi ponovnu kategorizaciju (rekategorizaciju) ugostiteljskih objekata iz skupine Hoteli, za vrste hotela i vrste kojih se kategorije označavaju zvjezdicama te iz skupine Kampovi, za vrste kampova koji se kategoriziraju, te ponovno utvrđivanje posebnog standarda i ponovnu dodjelu oznake kvalitete za ugostiteljske objekte iz skupina Hoteli i Kampovi, svake četiri godine od dana ishođenja rješenja o ispunjavanju minimalnih uvjeta za vrstu i uvjeta za kategoriju.

ističemo...

Dopunjenom odredbom čl. 22. ZUD'15 propisano je da se, onim ugostiteljskim objektima kojima rok za pokretanje postupka ponovne kategorizacije po službenoj dužnosti pada u vrijeme dok traju posebne okolnosti i 6 mjeseci po prestanku posebnih okolnosti, **odgađa pokretanje postupka rekategorizacije po službenoj dužnosti do isteka jedne godine od prestanka posebnih okolnosti.**

2.3.3. Produženje roka za usklađenje objekata u domaćinstvu iznajmljivača koji su ishodili rješenje o odobrenju prije 1.9.2007.

Odredbom čl. 11. novele ZUD-a produženi su rokovi koji su bili određeni čl. 25. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ugostiteljskoj djelatnosti iz 2018. godine u kojem su iznajmljivači, koji su pružali ugostiteljske usluge u objektu sukladno rješenju ishoda do 1.9.2007. bili dužni uskladiti svoje poslovanje s važećim Zakonom i pravilnikom kojim se propisuje razvrstavanje i kategorizacija objekata u domaćinstvu, ukoliko žele u istom objektu nastaviti pružati usluge u domaćinstvu s pravom isticanja kategorije u zvjezdicama (*). Naime, prema odredbama Zakona iz 2018., prvi rok predviđen za usklađivanje, za iznajmljivače koji su ishodili rješenje o odobrenju pružanja ugostiteljskih usluga u domaćinstvu do 31.12.2000. godine, isticao je 17.11.2020. godine. Odredbom čl. 26. istog Zakona propisana je za iznajmljivače prekršajna sankcija ukoliko nakon proteka roka ističu na objektu i u promidžbenim materijalima oznaku kategorije u zvjezdicama, a nisu uskladili svoje poslovanje.

Sukladno čl. 11. novele ZUD-a, iznajmljivači koji na dan stupanja na snagu ovog Zakona tj. 8.4.2020. pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu temeljem rješenja o odobrenju izdanih do 1.9.2007., odnosno prije stupanja na snagu Pravilnika o razvrstavanju i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu (Nar.88/07) ili temeljem rješenja izdanog povodom zahtjeva podnesenog prije 1.9.2007. dužni su, radi nastavka pružanja ugostiteljskih usluga s pravom isticanja oznaka za kategoriju (zvjezdice) na objektu u kojem pružaju ugostiteljske usluge, podnijeti nadležnom upravnom tijelu uredan zahtjev za izdavanje rješenja o odobrenju za pružanje ugostiteljskih usluga u domaćinstvu sukladno odredbama ZUD-a i Pravilnika o razvrstavanju i kategorizaciji objekata u kojima se pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu (Nar. nov., br. 9/16., 54/16., 61/16.-ispr., 69/17. i 120/19.) u roku od:

- od 2 g. od dana stupanja na snagu novele Zakona, odnosno do 8.04.2022. - ako su rješenje o odobrenju ishodili do 31.12.2000.
- od 3 g. od dana stupanja na snagu novele Zakona, odnosno do 8.04.2023. - ako su rješenje o odobrenju ishodili od 1.1.2001. do 31.12.2004.
- od 4 g. od dana stupanja na snagu novele Zakona odnosno do 8.04.2024. - ako su rješenje o odobrenju ishodili nakon 31.12.2004.

U postupku izdavanja rješenja o usklađivanju, nadležno upravno tijelo ne utvrđuje činjenicu vlasništva objekta odnosno zemljišta za kampiranje i činjenicu da objekt iznajmljivača ispunjava uvjete sukladno posebnom zakonu o gradnji. Postupci započeti temeljem čl. 25. i 26. Zakona o izmjenama i dopunama ZUD-a iz 2018. do dana stupanja na snagu novele ZUD-a odnosno do 8.4.2020. dovršit će se po odredbama čl. 11. novele ZUD-a.

Iznajmljivači koji u propisanim rokovima ne podnesu nadležnom upravnom tijelu uredan zahtjev za izdavanje rješenja o odobrenju za pružanje ugostiteljskih usluga u domaćinstvu u objektu u domaćinstvu sukladno važećem Zakonu i pravilniku, gube pravo isticanja oznake za kategoriju (zvjezdica) na objektu u kojem pruža ugostiteljske usluge i u promidžbenim materijalima. Odredbom čl. 12. novele ZUD-a propisano je da će novčanom kaznom u iznosu od 2.000,00 do 5.000,00 kn kazniti za prekršaj iznajmljivač ako na objektu ističe i/ili u promidžbenim materijalima ističe oznaku za kategoriju u zvjezdicama, a bez rješenja o provedenom usklađivanju. U slučaju ponavljanja prekršaja, iznajmljivač će se kazniti novčanom kaznom u iznosu od 4.000,00 do 10.000,00 kn. Za isti prekršaj, turistički inspektor Državnog inspektorata može naplatiti novčanu kaznu na mjestu izvršenja prekršaja u iznosu od 1.000,00 kn, osim u slučaju ponovljenog prekršaja.

2.3.4. Mogućnost pružanja samo pojedinih ugostiteljskih usluga

Pored ostalih obveza propisanih ZUD'15 kojih se prilikom obavljanja ugostiteljske djelatnosti moraju pridržavati ugostitelji, odnosno prilikom pružanja ugostiteljskih usluga u domaćinstvu i na OPG-u moraju pridržavati iznajmljivači te nositelji i članovi OPG-a, je i obveza pružanja ugostiteljskih usluga koje su utvrđene rješenjem nadležnog upravnog tijela.

Budući da u uvjetima posebnih okolnosti uzrokovanih koronavirusom objektivno nije moguće pružati sve usluge utvrđene rješenjem nadležnog upravnog tijela, ili je njihovo pružanje otežano, novelom ZUD-a propisano je da **u uvjetima posebnih okolnosti ugostitelji odnosno građani koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i na OPG-u mogu pružati samo pojedine od usluga navedenih u rješenju nadležnog upravnog tijela** (primjerice, iznajmljivači ne moraju gostima u smještaju pružati usluge prehrane i sl.).

2.3.5. Odstupanje od propisanih uvjeta za vrstu ili/ vrstu i kategoriju

Odredbama ZUD'15 propisano je za obavljanje ugostiteljskih djelatnosti u ugostiteljskim objektima, odnosno za pružanje ugostiteljskih usluga u domaćinstvu i na OPG-u u objektu u domaćinstvu i na OPG-u, moraju biti ispunjeni minimalni uvjeti za vrstu i uvjeti za kategoriju (ako se objekt kategorizira) sukladno pravilnicima koje donosi ministar. Istim je pravilnicima propisan i sadržaj obveznih usluga koje se moraju, kao i onih koje se mogu gostima pružati u pojedinoj vrsti i kategoriji objekta, te oprema i uređaji kojima moraju i mogu biti opremljen ugostiteljski objekti ovisno o vrsti i kategoriji. Ugostitelji odnosno iznajmljivači i nositelji OPG-a dužni su pružati obvezne usluge propisane pravilnicima te osigurati da je objekt uređen i opremljen propisanim uređajima i opremom koja tijekom pružanja usluga mora biti u ispravnom stanju.

Budući da u slučaju posebnih okolnosti iz objektivnih razloga nije moguće očekivati bez posebnog opterećenja za ugostitelje odnosno pružatelje ugostiteljskih usluga u domaćinstvu i na OPG-u ispunjavanje svih propisanih minimalnih uvjeta i uvjeta za kategoriju, novelom ZUD-a, dopunjuje se ZUD'15 odredbom čl. 41.a kojom se **ovlašćuje ministar da pravilnikom, uz prethodnu suglasnost ministra nadležnog za zdravstvo i ministra nadležnog za područje zaštite od požara** (ministra unutarnjih poslova), **u uvjetima posebnih okolnosti propiše odstupanja od obveze ispunjavanja uvjeta za vrstu, odnosno vrstu i kategoriju ugostiteljskih objekata i obveze ispunjavanja uvjeta za kategoriju objekata u domaćinstvu** (soba, apartmana, kuća za odmor, kamp, kamp-odmorište i objekt za

robinzonski smještaj). Pravilnik o odstupanju od obveze ispunjavanja minimalnih uvjeta za vrstu ili/ i uvjeta za vrstu i kategoriju objekta u uvjetima posebnih okolnosti, ministar turizma je dužan donijeti u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu novele ZUD-a, odnosno do 23.4.00.2020., **a isti prestaje važiti u roku od 3 mjeseca od dana proglašenja prestanka važiti posebnih okolnosti.** Primjerice, ministar bi pravilnikom mogao propisati da se za vrijeme trajanja posebnih okolnosti ugostiteljski objekt odnosno objekt iznajmljivača razvrstan u određenu kategoriju ne mora biti opremljen pojedinom opremom i/ili uređajima kojima u redovnim okolnostima u toj kategoriji mora biti opremljen (npr. ne mora imati televizor ili osiguranu internet vezu i tome sl.).

Odstupanje od propisanih uvjeta odnosi se jednako na one ugostitelje koji već obavljaju ugostiteljsku djelatnost odnosno iznajmljivače koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu, tako i na one koji će eventualno započeti s poslovanjem za vrijeme trajanja posebnih okolnosti, ali za najduže do 3 mjeseca nakon prestanka posebnih okolnosti.

3. Izmjene i dopune Zakona o pružanju usluga u turizmu

3.1. Općenito o načinu i uvjetima pružanja usluga u turizmu

Način i uvjeti pod kojima turističke agencije i drugi pružatelji usluga u turizmu mogu pružati usluge u turizmu propisani su odredbama Zakona o pružanju usluga u turizmu (Nar. nov., br. 130/17., 25/19. i 998/19., u nastavku: ZPUT'17). Uslugama u turizmu, u smislu ovog Zakona smatraju se: pružanje usluga turističke agencije (u nastavku: TA) turističkog vodiča, voditelja putovanja, turističkog animatora, turističkog predstavnika, usluge u posebnim oblicima turističke ponude (turističke usluge u nautičkom turizmu, turističke usluge zdravstvenog turizma, turističke usluge u kongresnom turizmu, usluge aktivnog i pustolovnog turizma, turističke usluge ribolovnog turizma, turističke usluge na poljoprivrednom gospodarstvu, uzgajalištu vodenih organizama, lovištu i u šumi šumoposjednika, usluge iznajmljivanja vozila tj. rent-a car i usluge turističkog ronjenja) te usluge iznajmljivanja opreme za sport i rekreaciju turistima. Usluge u turizmu mogu pružati: trgovačka društva, zadruga i obrtnici koji su registrirani za pružanje usluga u turizmu, a pod uvjetima propisanim ovim Zakonom i pojedine ustanove, udruge te druge pravne i fizičke osobe iz čl.5.st.2. Zakona. Za pružanje usluga turističkog vodiča i usluga nautičkog turizma, potrebno je od nadležnog upravnog tijela ishoditi rješenje.¹ Inspekcijски nadzor nad provedbom Zakona provode turistički inspektori Državnog inspektorata.

3.2. Koje su bitne novine u novelama Zakona o pružanju usluga u turizmu

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o pružanju usluga u turizmu (Nar. nov., br. 42/20., u nastavku: novele ZPUT):

- ublažavaju se uvjeti za voditelja poslova turističke agencije;
- propisuju se oblici poslovanja odnosno načini na koji turistički vodiči mogu pružati usluge turističkog vođenja, a turističkim

vodičima više se ne izdaju rješenje o odobrenju za pružanje usluga turističkog vodiča već rješenja o ispunjavanju uvjeta za pružanje usluga turističkog vodiča;

- internetskim platformama se propisuju obveza isticanja posebnog broja odnosno PDV identifikacijskog broja pružatelja usluga koji pruža usluge smještaja na području Republike Hrvatske, na svojoj mrežnoj stranici;
- određuje se moratorij na pravo putnika na raskid neizvršenih ugovora o putovanju u paket-aranžmanu, a koji su trebali biti izvršeni nakon 1.3.2020;

Pored navedenih izmjena i dopuna, a u svrhu usklađivanja sa važećim ZTD, u cijelom tekstu ZPUT'17 briše se pojam "trgovac pojedinac". Odredba čl.7. ZPUT'17 dopunjuje se novom toč. 24. kojom se definira pojam "posebnih okolnosti" kao događaj ili određeno stanje koje se nije moglo predvidjeti i na koje se nije moglo utjecati, a koje ugrožava život i zdravlje građana, imovinu veće vrijednosti, znatno narušava okoliš, narušava gospodarska aktivnost ili uzrokuje znatnu gospodarsku štetu. Zbog nomotehničkih razloga, mijenja se odredba čl. 20. st.2. ZPUT'17 vezano uz isticanje dodatnih izraza u tvrtki TA na način da se sada propisuje, da TA može u svojoj tvrtki koristiti i izraze uobičajene u turističkom poslovanju, kao što su "tours", "travel" i sl. uz naznaku predmeta poslovanja "turistička agencija" ili "putnička agencija" (umjesto uz naznaku "kojom se obilježava ime turističke agencije" kao što je bilo do sada).

3.3. Posebno o pojedinim novelama ZPUT-a

3.3.1. Ublažavanje uvjeta za voditelja poslova turističke agencije

Novelom ZPUT smanjuju se propisani uvjeti kako za voditelja poslova turističke agencije (u nastavku: TA) tako i za privremenog vršitelja poslova voditelja poslova TA. U tom smislu, za obavljanje poslova voditelja poslova TA brisan je uvjet poznavanja stranog jezika razine B2 i još jednog svjetskog jezika razine A2 prema stupnjevima Zajedničkog europskog referentnog okvira u razumijevanju i govoru i hrvatskog jezika u mjeri dostatnoj za pružanje usluga voditelja poslova te uvjet potrebnog radnog iskustva od najmanje jednu godinu na poslovima u turizmu, a u odnosu na privremenog vršitelja poslova voditelja poslova TA brisan je i uvjet položenog stručnog ispita za voditelja poslova TA.

ističemo...

Za voditelja poslova TA može se odrediti fizička osoba, državljanin Republike Hrvatske, državljanin drugih država ugovornica Europskog gospodarskog prostora i Švicarske Konfederacije koji ima najmanje završenu srednju školu i položen stručni ispit za voditelja poslova, a za privremenog vršitelja voditelja poslova TA, osoba koja ima najmanje završenu srednju školu.

Zbog opravdane spriječenosti ili prestanka radnog odnosa voditelja poslova, TA može odrediti privremenog vršitelja voditelja poslova TA najduže do 6 mjeseci u tri godine, **a u uvjetima posebnih okolnosti za najduže 6 mjeseci od dana prestanka posebnih okolnosti.**

¹ Nadležno upravno tijelo za utvrđivanje minimalnih uvjeta i uvjeta za kategoriju luke nautičkog turizma vrste marina je Ministarstvo turizma (u nastavku: Ministarstvo), a o ispunjavanju minimalnih uvjeta za druge objekte za pružanje usluga veza plovni objekata (suha marina, odlagalište plovila) i za plovne objekte (jahta, brodica, ribarsko plovilo), kao i za donošenje rješenja o odobrenju pružanja usluga turističkog vodiča je upravno tijelo Grada Zagreba odnosno upravno tijelo u županiji nadležno za poslove turizma (u nastavku: nadležno upravno tijelo).

3.3.2. Izmjene glede pružanja usluga turističkog vodiča

Odredbom čl. 73. ZPUT'17 je propisano da turistički vodič dužan od upravnog tijela u Gradu Zagrebu odnosno u županiji u čijem su djelokrugu poslovi turizma ishoditi rješenje o odobrenju za pružanje usluga turističkog vodiča, koje će mu nadležno upravno tijelo izdati ako podnositelj zahtjeva ispunjava uvjete propisane za turističkog vodiča (da ima položen stručni ispit za turističkog vodiča; da zna jezik na kome će pružati usluge turističkog vodiča razine B2 prema stupnjevima Zajedničkog europskog referentnog okvira u razumijevanju i govoru i poznaje hrvatski jezik u mjeri dostatnoj za pružanje usluga turističkog vodiča), a izvršno rješenje o odobrenju za pružanje usluga turističkog vodiča, upisuje se u Središnji registar koji vodi Ministarstvo.

Kako bi se turističkim vodičima olakšalo započinjanje pružanja usluga turističkog vodiča u uvjetima posebnih okolnosti, novelom ZPUT-a izmijenjena je odredba čl. 73. ZPUT'17 na način da se više ne traži ishođenje rješenja o odobrenju za pružanje usluga turističkog vodiča, već **ishođenje rješenja o ispunjavanju uvjeta za pružanje usluga turističkog vodiča**. Nadležno upravno tijelo dužno je rješenje dostaviti i mjesno nadležnom uredu turističke inspekcije Državnog inspektorata, nadležnoj ispostavi područnog ureda Porezne uprave, od sada dostavlja i Ministarstvu turizma. Predmetno rješenje više se ne upisuje u Središnji registar koje vodi Ministarstvo. Budući da se rješenje više ne upisuje u Središnji registar, prijelaznom odredbom čl. 13. novele ZPUT propisano je da danom njegovog stupanja na snagu, prestaje važiti Pravilnik o Upisniku turističkih vodiča (Nar. nov., br. 50/08.).

Novelom ZPUT propisuju se sada i oblici u kojima turistički vodič mora pružati usluge turističkog vodiča, što znači da se poslovi turističkog vođenja više neće smatrati slobodnim zanimanjem, kao do sada.

ističemo...

Turistički vodič **obvezan je** pružati usluge kroz neki od oblika poslovanja sukladno posebnim propisima (primjerice Zakonom o obrtu) ili kao zaposlenik putem ugovora o radu ili putem ugovora o djelu ili ugovora o obavljanju studentskih poslova i sl.

Propisivanjem načina pružanja usluga turističkog vodiča, omogućit će se zaposlenim osobama, studentima i umirovljenicima da dodatno ostvare prihode od pružanja usluga u turizmu, te da se nezaposlenim osobama omogućiti ostvariti poticaje za samozapošljavanje (npr. kroz otvaranje obrta).

ističemo...

Prijelaznom odredbom čl. 12. novele ZPUT propisano je da osobe koje su do dana stupanja na snagu ovog Zakona odnosno do 8.04.2020. ishodile rješenje o odobrenju za pružanje usluga turističkog vodiča, nastavljaju obavljati usluge turističkog vodiča sukladno tom rješenju, te su dužne pružati usluge kroz neki od oblika poslovanja sukladno posebnim propisima ili kao zaposlenik putem ugovora o radu ili putem ugovora o djelu ili ugovora o obavljanju studentskih poslova i sl.

3.3.3. Obveza internetskih platformi

ZPUT'07 dopunjen je odredbom čl. 6.a kojom se, radi sprječavanja oglašavanja neregistriranih pružanja usluga smještaja pa tako i boravka neregistriranih gostiju u ugostiteljskim objektima te objektima u domaćinstvu i na OPG-u, propisuje obveze internetskih platformi (npr. *Airbnb*, *HomeAway*, *Booking.com*, *TripAdvisor*, *Crno jaje* i dr) isticanja na svojim mrežnim stranicama poreznog odnosno PDV identifikacijskog broja pružatelja usluga koji pruža usluge smještaja na području Republike Hrvatske.

ističemo...

Internetske platforme koje usluge pružaju uz naknadu (oglašavanje i reklamiranje), na daljinu, elektroničkim sredstvima te na osobni zahtjev primatelja usluga, a kojima je svrha povezivanja s jedne strane pružatelja usluga uređenih ovim Zakonom i Zakonom u ugostiteljskoj djelatnosti i s druge strane korisnika tih usluga, obvezne su istaknuti porezni broj, odnosno PDV identifikacijski broj pružatelja usluge koji pruža usluge na području Republike Hrvatske.

Podsjećamo da je obveza isticanja poreznog broja odnosno PDV identifikacijskog broja prilikom oglašavanja i reklamiranja usluga s poreznim obveznicima iz Europske unije za pružatelje usluga u domaćinstvu i na OPG-u propisana i odredbom čl. 32. st. 2. i čl. 39. st. 9. ZUD-a.

3.3.4. Moratorij na raskid ugovora o putovanju u paket-aranžmanu i vaučer u uvjetima posebnih okolnosti uzrokovanih epidemijom bolesti COVID-19.

Odredbom čl. 37.st.6. i 7. ZPUT'17 propisano je da putnik može raskinuti ugovor o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana bez plaćanja bilo kakve naknade za raskid ugovora u slučaju izvanrednih okolnosti koje se nisu mogle izbjeći, a koje su nastupile na odredištu ili u njegovoj neposrednoj blizini i koje znatno utječu na ispunjenje paket-aranžmana ili koje znatno utječu na prijevoz putnika na odredište te da u tom slučaju ima pravo na povrat svih plaćanja izvršenih za paket-aranžman, ali ne i na dodatnu odštetu. Sukladno čl. 28.st.2. i 3. ZPUT'17 iz istih razloga i organizator može raskinuti ugovor o putovanju u paket-aranžmanu prije početka paket-aranžmana, pri čemu organizator gubi pravo na ugovorenu cijenu paket-aranžmana te je dužan putniku u cijelosti vratiti sva plaćanja izvršena u korist putnika za paket-aranžman, bez nepotrebnog odgađanja, a najkasnije u roku od 14 dana od dana raskida ugovora o putovanju u paket-aranžmanu, bez obveze naknade štete putniku.

U svrhu ublažavanja negativnih posljedica uzrokovanih širenja koronavirusom kada mnoge turističke agencije objektivno su spriječeni realizirati ugovorena i plaćena putovanja u paket-aranžmanu izvanrednih okolnosti te osiguranja zaštite prava potrošača, novelom ZPUT-a stavljen je moratorij na raskid neizvršenih ugovora o putovanju u paket-aranžmanu koji su se trebali izvršiti nakon 1.3.2020, propisuje obvezu organizatoru putovanja da za vrijeme moratorija izda putniku vaučer, te određuje nakon isteka kojeg roka putnik koji ne iskoristi vaučer, ima pravo raskinuti ugovor odnosno tražiti povrat uplaćene cijene aranžmana.

ističemo...

Dopunom čl. 38.a ZPUT'17 propisuje se da, za neizvršene ugovore o putovanju u paket-aranžmanu koji su se trebali izvršiti nakon 1.3.2020. putnik ima pravo na raskid ugovora o putovanju u paket-aranžmanu po isteku 180 dana od dana prestanka posebnih okolnosti, a organizatori putovanja za iste putnicima izdaju vaučer. **Ako se putnik odluči za povrat sredstava, organizator mora izvršiti povrat uplaćenih sredstava u roku od 14 dana po isteku 180 dana od prestanka posebnih okolnosti.**

Vaučer izdan za neizvršeni ugovor o putovanju u paket-aranžmanu pokriven je ugovorenim jamčevinom za slučaj nesolventnosti i za njemu moraju biti navedeni podaci o jamčevini iz čl. 50.st.5. ZPUT (navodom da putnik na temelju istog ima mogućnost neposrednog ostvarenja prava na naknadu radi povrata putniku svih plaćenih novčanih iznosa ako je radi nesolventnosti ili stečaja organizatora ugovoreno putovanje izostali, kao i naknadu troškova nužnog smještaja, prehrane i povrata putnika s mjesta putovanja u mjesto polaska i drugih troškova prouzročenih putniku; podatci o osiguratelju - društvu za osiguranje odnosno banci s pripadajućim OIB-om, adresom e-pošte, brojem telefona, brojem izdane jamčevine tj. brojem police osiguranja ili bankarske garancije; i dr. podatke potrebne za aktiviranje jamčevine). Istim člankom, je propisano da će ministar da pravilnikom, kojeg je dužan donijeti najkasnije u roku od 15 dana od dana stupanja na snagu novele ZPUT odnosno do 23.04.2020. urediti način korištenja vaučera.

Dodajemo da se navedena odredba o moratoriju prava putnika na raskid ugovora o putovanju o paket-aranžmanu odnosi ne samo na turističke agencije organizatore putovanja, već i na sve druge pravne i fizičke osobe (obrtnike) koji sukladno odredbama ZPUT mogu organizirati putovanja u paket-aranžmanima (pravne i fizičke osobe registrirane za pružanje usluga nautičkog turizma - organizatore putovanja na plovnim objektima nautičkog turizma, Hrvatski ferijalni i hostelski savez - kad organizira paket aranžmane za svoje članove i članove međunarodnih udruga omladinskog turizma kojih je savez član te učenike osnovnih i srednjih škola, pružatelje usluga zdravstvenog turizma i javne ustanove koje sukladno ZPTU organiziraju putovanje u paket-aranžmanima).

4. Dopune Zakona o turističkoj pristojbi

Zakonom o turističkoj pristojbi (Nar. nov., br. 52/19. i 32/20., u nastavku: ZTP'19) uređuje se obveza plaćanja turističke pristojbe, način utvrđivanja visine turističke pristojbe, raspoređivanja prikupljenih sredstava turističke pristojbe, rokovi i način naplate i uplate turističke pristojbe i evidencija turističkih noćenja.

Pravilnikom o najnižem i najvišem iznosu turističke pristojbe (Nar. nov., br. 71/19) propisuje se najniži i najviši iznos turističke pristojbe po osobi i noćenju, najniži i najviši paušalni iznos turističke pristojbe koji plaćaju osobe koje pružaju ugostiteljske usluge smještaja u objektima u domaćinstvu i na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu i visina godišnjeg paušalnog iznosa turističke pristojbe koji plaća vlasnik kuće, apartmana ili stana za odmor za sebe i članove uže obitelji, te najviši iznos turističke pristojbe koju plaćaju brodovi na kružnom putovanju u međunarodnom pomorskom prometu i međunarodnom prometu na unutarnjim vodama kada se brod nalazi na vezu u luci ili sidrištu luke. Međutim, odluku o konkretnoj visini

turističke pristojbe po osobi i noćenju i visini godišnjeg paušalnog iznosa turističke pristojbe za općine i gradove na svom području, uz mišljenje lokalnih turističkih zajednica, donosi županijska skupština odnosno Gradska skupština Grada Zagreba, uz mišljenje Turističke zajednice Grada Zagreba za područje Grada Zagreba.

Turistička pristojba uplaćuje se na račun lokalne turističke zajednice utvrđen propisima o prihodima za financiranje javnih potreba, a raspodjelu prema namjenama propisanim čl. 20. ZPT'19. Sukladno ovom članku, uplaćena sredstava turističke pristojbe, financijska institucija kod koje je otvoren račun utvrđen propisima o prihodima za financiranje drugih javnih potreba, dostavlja 3,5% sredstava na poseban račun Hrvatske turističke zajednice (u nastavku: HTZ) u Fond za turistički nedovoljno razvijena područja i kontinent (za razvojne projekte i programe kreiranja novih turističkih programa na turistički nedovoljno razvijenim područjima), te 2% sredstava na poseban račun HTZ u Fond za udružene turističke zajednice (za projekte i programe udruženih turističkih zajednica), a preostala sredstva se raspoređuju i to: 65% sredstava lokalnoj turističkoj zajednici, od čega se 30% doznaju općini ili gradu na području kojih je zajednica osnovana, 15% sredstava regionalnoj turističkoj zajednici i 20% sredstava HTZ-u.

U nastavku dajemo prikaz bitnih dopuna Zakona o turističkoj pristojbi (Nar. nov., br. 42/20, u nastavku: novela ZTP).

Novelom ZTP ovlašćuje se Vlada Republike Hrvatske da uredbama, u uvjetima posebnih okolnosti izazvanih širenjem koronavirusa, drugačije uredi pitanja koja se odnose na: visinu turističke pristojbe po osobi i noćenju, visinu godišnjeg paušalnog iznosa turističke pristojbe za građane koji pružaju ugostiteljske usluge smještaja u domaćinstvu i na OPG-u te visinu godišnjeg paušalnog iznosa turističke pristojbe za vlasnike stanova za odmor kuća i apartmana; rokove uplate turističke pristojbe turističkoj zajednici; te namjenu i način raspodjele sredstava Fonda za turistički nedovoljno razvijena područja i kontinent i Fonda za udružene turističke zajednice

Uredbe je Vlada Republike Hrvatske dužna donijeti u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu novele ZTP, odnosno do 7.6.2020.

ističemo...

Novelom ZTP propisano je da za vrijeme trajanja posebnih okolnosti uzrokovanih nadležni turistički inspektori Državnog inspektorata neće podnositi optužne prijedloge za pokretanje prekršajnih postupaka, odnosno izdavanje prekršajnih naloga, niti naplaćivati novčanu kaznu na mjestu izvršenja prekršaja protiv pravnih i fizičkih osoba koji se ne pridržavaju obveza propisanih odredbama ovog Zakona.

Podsjećamo da je ministar turizma kao mjeru pomoći iznajmljivačima i nositeljima OPG-a uvjetima posebnih okolnosti već donio Pravilnik o odgodi ili oslobađanju od plaćanja turističke pristojbe za osobe koje pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu ili na obiteljskom poljoprivrednom gospodarstvu (Nar. nov., br. 36/20) kojim su za 2020. građani koji pružaju ugostiteljske usluge u domaćinstvu i na OPG-u oslobađaju plaćanja polovine iznosa godišnjeg paušalnog iznosa turističke pristojbe za glavni krevet i smještajnu jedinicu u kampu i kamp-odmorištu odnosno prema kapacitetu u objektu za robinzonski smještaj koji se koristi za pružanje usluga smještaja, a u cijelosti za pomoćne krevete. Provedbena tijela za ovu mjeru su Ministarstvo i HTZ, što znači da će obrada podataka o navedenoj mjeri biti automatski provedena preko sustava eVisitor.

